

حضرت امام سپس می نویسند:

«و إن شئت قلت: فرق بين كون الإثم بمعنى اسم المصدر و كونه بمعنى المصدر في صدق الإعانة، فلو كان بمعنى اسمه يعتبر في صدقها الوجود، بخلاف ما إذا كان بمعنى المصدر، و المقام من قبيل الثاني. و أمّا مورد النقض أى عدم الصدق مع العلم بعدم تحقّقه منه، فعدم الصدق باعتبار فقد قيد آخر معتبر فيه كما يأتي الكلام فيه.

لكن مع ذلك كلّه لا يخلو الصدق من خفاء و المسألة من غموض و إن كان الصدق أظهر عرفاً.»^۱

توضیح:

۱. «اثم» گاه به معنای مصدری است یعنی گناه کردن و گاه به معنای اسم مصدری است یعنی «گناه» (مثلاً: شراب ساختن مصدر است و شراب سازی اسم مصدر است)
۲. اگر «اثم» اسم مصدر باشد، «اعانه بر اثم» جایی صدق می کند که اثم در خارج تحقق یابد ولی اگر مصدر باشد، برای صدق چنین عنوانی لازم نیست اثم در خارج تحقق یابد.
۳. و بحث ما «اعانه بر اثم» به معنای مصدری است.
۴. البته بالاخره مسئله با مشکل مواجه است اگرچه اظهر آن است که تحقق معان علیه شرط نیست.

ما می گوئیم:

- ۱) باید توجه کرد که همیشه کمک کردن به فاعل اثم است و به همین «اعانه بر اثم» گفته می شود. حال سخن امام درباره مصدر و اسم مصدر شاید آن است که ما چگونه طرح بحث می کنیم: آیا بگوییم: «زید کمک کرد به کسی در گناه» یا بگوییم «زید کمک کرد به کسی در گناه کردن» در فرض اول، اسم مصدر لحاظ شده است و در فرض دوم مصدر. امام می فرمایند در فرض دوم، تحقق گناه شرط نیست.
- ۲) اما به نظر می رسد فرقی از این حیث در مسئله نیست و با توجه به اینکه گفتیم کمک همواره به فاعل اثم است می توان گفت در صورتی که گناه در خارج محقق نشده است، «کمک کردن به فاعل گناه» فرض ندارد بلکه آنچه هست «کمک کردن به مرید گناه و متجری» است.
- ۳) با توجه به آنچه آوردیم به نظر می رسد برای صدق «اعانه بر اثم» تحقق اثم (معان علیه) در خارج لازم است.

۱. المكاسب المحرمة (للإمام الخميني)، ج ۱، ص: ۲۱۲

۴) لذاست که صدق «اعانه» متوقف بر تحقق معان علیه است و این مفهوم وقتی انتزاع می شود که معان علیه محقق شود [چنانکه یکی از فروض امام بود] البته قبل از تحقق معان علیه عرفاً می گویند که به کسیکه قرار است معان علیه را محقق کند، کمک کرده است ولی «کمک به معان علیه» فرق تحقق آن است.

